

Decima octava figura oculum à palpebris liberatum, atque ex sua in calvaria sede erutum, m. d. cum ipsius musculis nondum disjunctis à latere exprimit. atque nervum indicat visorium, 2. 2. musculi oculum moventes, 2. 2. adhaerent oculi tunicam, 2. maiorem oculi circumulum seu iri. dem, ubi adhaerens membrana desinit, corneaeque tunicae pertinacissime adnascitur. 2. autem sedem. 2. notabit, è regione pupillae seu minoris circuli consistentem.

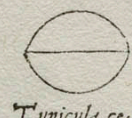
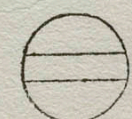
Decima nona figura anteriori oculi integri, & à palpebris tantum liberi sedem exprimit. atque hic 2. carunculam insinuat, in maiori oculi sedis angulo repositam. 2. uero 2. & 2. deinde, idem 2. hic atque in praecedente figura indicant. Caterum si alicui oculi enarrationem ab extimis ipsius partibus persequi visum sit, is inverso oculi figurarum ordine decimam nonam secundae loco habebit, & decimam octavam tertiae, atque ita deinceps.

Oculorum
situs.

Oculi constructio
et o qui enarranda.

Humor crystallinus.

Tunicae cephalicae modo pellucida, anterioris, 2. humoris crystallini sedem obnata.

Apex oculi
et ad aranea
pellucidam

Vitreus humor.

RATIONEM formationis capitis primo libro perquirentes, oculorum situm, qui neminem latet, descripsimus. in secundo autem libro oculorum numerum & moventes ipsos musculi, uti & palpebrarum quoque naturam necessariò edocimus. In praesentia uero oculi sphaerae modò exactè rotundi constructionem enarraturis, eam à centro aut ab ultima ipsius circumferentia auspicari integrum erit: perinde ac si oui constructionem quis, ab ipsius luteo ad albū, & dein ad tenuem membranulā albo obductā, & postea ad putamen crustam ue aggredetur: aut à crusta ad tenuem eam membranulam, ac dein ad album, & hinc ad luteum enarratio fieret. Pari prorsus modo quo mundi partes, aut à terra ad aquam, aërem, ignem, lunae coelum, ac sic deinceps ad extimum usque coelū, aut ab hoc coelo ad centrū usque mundi, ipsam uidelicet terram, recenseremus. Mundo namque & ouo oculi fabrica quod ad constructionem spectat, cōferri potest. Quam quo exactius tradatur, eademque postmodū memoriae firmitus hæreat, à centro primū ad extimā superficiē, & postmodū ab hac ad illud pertractabimus. Est itaque oculi centrū humor, quem Graeci *λευσταμοσδν* uocant, uti & nos quoque, qui & glaciale illū nuncupamus, à similitudine nimirū quam cum lucidissima glacie & exactissimo crystallo obtinet, nō quidem in consistetia aut duritie, uerū in colore, seu luce potius & pelluciditate. Est enim is humor optimi crystallo modò pellucidissimus, & omnia quibus iam exemptus uitri alicuius modo imponitur impense quorundā specillorū ritu adaugens. Consistentia autē ea constituitur, ut ab oculo liberatus nō defluat, sed ipsius rotundā formam molliusculae ceræ ritu seruet. Atque hæc non exactè rotundum exprimit globum, sed & anteriori & posteriori parte leuiter non secus compressum, quā si ex lignei globi medio secundum lineas æquidistantes orbem crassiusculum ferra exemisses, & dein duas globi partes denuò conglutinaßes, adeo ut præfens humor in anteriora & posteriora minus protuberet, quā secundum orbem in latera, & superius & inferius quodammodo ad lentis similitudinem. unde etiam hunc humorem *φανεσδν* Graecis nuncupatū fuisse arbitror, etiam si nescio quam oculi tunicam alij ita uocare uideatur. Superficie constat laui & insigniter lubrica. Vniuersæ ipsius anteriori sedē tunica obnascitur instar tenuissimæ ceparum pelliculae, cuiusmodi inter crassiores ceparum orbis reperimus, tenuis & exactissimè pellucida. at hæc tunica eius generis ceparum pelliculae durior est, ac (ut dicebam) toti anteriori humoris crystallini sedē obducitur, nulla parte posteriorē ipsius sedem cōtingens, sed inibi finiens, ubi crystallinus humor amplissimus cernitur: & ipsius capacior consistet circulus, si illum multis æquedistantibus circulis, seu lineis orbiculatim obuolutum fingeremus. Huic tuniculae nullum priuatim nomen inditum esse uidetur, nisi forte à cōtinuarum araneæ telarum imagine hanc *αραχνοσδν* Graeci uocauerint, respondet enim tenuitate, quamuis neutiquam robore & duritia, illis aranearū telis. Ego illam inter dissecandum, uti iam dixi, ceparum tenuissimis, ac pariter pellucidissimis membranulis cōfero: cornuetiam illam collaturus, si modò cornu in laminas diuisum tam tenuem ac pellucidum & leue, atque hæc est tunica, reddi posset. Tunicae enim huius substantia à cornu substantia nihil differt. Sit igitur præfens tunica secundum in oculi constructione nobis enarratum corpus, quod quidem anteriori tantum centri, hoc est humoris crystallini parti, obducitur, ac uelut semiglobus tantum in oculi fabrica censendum uenit. Porro posterior humoris crystallini sedes, dicta nuper tunicula nō obiecta, in alio continetur humore, qui instar mediij globi in posteriore oculi sede copiosus reponitur, uisgari quidem albo uitro iam refrigerato colore seu luciditate correspondens. non enim adeo lucidus est, atque crystallinus humor, aut exactissimū crystallum. Consistentia autem, humore crystallino longè mollior uisitur: & ab oculo exemptus, suum terminum formam ue neutiquam seruat, quamuis interim aquee modò non defluat, sed ita consistat, quemadmodum uitrum in fornacibus fufum, & ferreis canalibus

nalibus, quibus id ab artificibus à fornace eximitur, obuolui cernimus. Atque huiusmodi uitro quidem ita ignito, consistentia hic humor congruit: at non colore seu luciditate, quum humor, uti prius dixi, refrigerato uitro luciditate respōdeat, fufum autem uitrum candenti ferro colore quā similitudinem uideamus. Quando itaque præfens humor cōsistentia fuso uitro, luciditate autem refrigerato & formato iam uitro respōdet, *υαδεδν* Graecis, nobis uero uitreus merito nuncupatur. Atque hic humor multis numeris copiam crystallini humoris superas, quum adhuc in oculo reponitur semiglobo similis est, cuius plana superficies oculi anteriora spectaret, rotunda autē seu conuexa in posteriora protenderet: & in cuius anterioris sedis, seu planae superficiei medio sinus imprimeretur tantus, quanta posterior humoris crystallini pars est. Is namque humori uitreo ita immittitur, ac si globum in aqua natantem cerneret, cuius media pars exactè in aquam mergitur, altera supra aquam conspicua, atque ut inter eiusmodi globum & aquam nihil mediat, ita quoque inter crystallinum & uitreum nihil prorsus intercedit: neque illi humores inuicē secus committuntur, quā globus aliquis in duriuscula pulve complecteretur. Porro reliquæ regioni sedis anterioris uitrei humoris crystallino non occupatæ tunicae quandam obducitur, suo loco dicam, quæ cilijs palpebrarum ue pilis assimilabitur, quæque orbiculi latim lineæ modò crystallino humori, ubi is amplissimus est, adnasci docebitur. Nunc autem inuolucrum mihi uenit enarrandum, quo posterior uitrei humoris sedes proximè cōtinetur, quamque nerui uisoria substantia in quarto libro constituere dicta est. Neruus etenim uisoria sedem fertur, ac illi non nihil uersus externum oculi latus implantatur, ipsius substantia in inuolucrum iam enarrandum dissoluta, tenuis autem membrana nerui substantiam obuoluens, in aliam degenerat oculi tunicam, quæ uerū uocabitur, & dura quoque membrana in aliam quæ dura dicitur, & uenæ quoque & arteriæ (uti seriatim enarrabo) oculi constructionē subintrāt. Quum primū itaque nerui uisoria substantia in oculum mergitur, mollior reddita dilatatur, in latum quoddam inuolucrum posteriori uitrei humoris sedē obductum, & nō ultra mediam oculi sedem in anteriora pertinet, & extremè gracilibus, sed interim cōspicuis uenulis, ac item arterijs intertexta. Hæc uenulae à tunicae radice antorsum ductæ ipsi exporriguntur, quum primū neruus ille dilatatur. Caterum Galenus in decimo de Partium usu innuit, hoc inuolucrum à plerisque tunicæ nomine nō dignari: forsitan quod cæterarum tunicarum modo membrana non sit, sed mollis, & uelut mucor aliquis ex naribus prociens, quum enim hoc inuolucrum secantibus in unum colligitur, atque à sua radice propendet, mucorem, aut cerebri substantiam aqua quapiā dilutā refert, nō enim ita solidum crassumque, ac cerebri substantia uisitur. Vt cūque uerū sit, siue tunica nuncupandū ueniat, siue minus, constat Galenum quoque in libris de Hipocratis & Platonis decretis, & item in octauo de Partium usu hoc inuolucrum, tunicam appellasse. Neque ego scio quod nomen illi aptius quā inuolucrum, aut tunicae indipossit: quum, uti diximus, toti posteriori sedē humoris uitrei proximè obducatur, illumque integat, perinde atque tenuis oui pellicula oui album tunc cōtinere dicemus, quum dimidiā oui partem ab alia elractam & adhuc oppleram manibus seruauerimus. Est enim hoc inuolucrum forma dimidiato tantum ouo comparandum, aut minori piscatorum reti, quod uni accommodatur baculo, & ex ampla basi dimidiati globi modo in obtusum mucronem fertur. Ab huiusmodi enim retis imagine arbitror præfens inuolucrum Graecis *αυλινσποσδν* nuncupatum fuisse, nam retis formam, non autem plexum refert, quum undique sibi sit continuum. Nisi forte uenulas & arterias ipsi intertextas, quis retia assilandas cōtenderet. Hactenus itaque quatuor oculi partes recensui, duos nimirum humores, & totidem tunicas: ac proinde iam meritò eam aggrediar tunicam, quæ à tenui membrana nerui uisoria substantiam concomitantem producit. Mox enim atque hæc membrana simul cum neruo oculum subit, in tunicā degenerat ad omnes oculi sedes, globi modo, ut ita dicam, pertinentem. non enim uti nuper cōmemorata tunica, quam nerui producebat substantia, posteriorem oculi sedem solum occupat, uerū & anteriori quoque obducitur, & in tota posteriori oculi sede proximè tunicam inuestit, à nerui substantia pronatam, & in horum contactu prorsus nihil mediat, neque ambo etiam inuicem aliquo nexu præterquam contactu committuntur, quæ autem præfens tunica à tenui membrana conformata, anteriori oculi sedē obducitur, interna sua superficie undique humorem cōtingit & cōplectitur, quem aqueum & albugineum uocari paulo post audies. Externa uero huius tunicæ superficies passim ea tunica proximè obducuntur, quæ à dura membrana uisoria obducta pronasci dicam: neque quicquam inter eas duas interuenit, sed ita inuicem cōmittuntur, quemadmodū dura membrana tenuem succingit in nerui uersus oculum progressu. Verū id priuatim huic tunicæ quæ à tenui pronascitur membrana accidit, quod exacti globi modo prorsus nō sit rotunda, nam anteriori regione

Oculi inuolucrum ex nerui uisoria substantia, solutū & reti cōparatū.

Tunica à tenui cerebri membrana parata, & uenula nuncupata.

Uenula à dura membrana parata, & uenula nuncupata.